

SYLABUS
DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2024-2026
 Rok akademicki 2024/2025

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Literatura popularna. Wykład do wyboru
Kod przedmiotu*	IVC3
Nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Humanistycznych
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Kierunek studiów	Dziennikarstwo i komunikacja społeczna
Poziom studiów	studia drugiego stopnia
Profil	ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	I rok , semestr 1
Rodzaj przedmiotu	przedmiot kierunkowy/przedmiot do wyboru
Język wykładowy	polski
Koordynator	dr hab. prof. UR Jolanta Kowal (członkini Zespołu Programowego kierunku studiów DiKS)
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	dr hab. prof. UR Magdalena Rabizo-Birek (autorka programu) , dr hab. prof. UR Agata Paliwoda, dr hab. prof. UR Wojciech Birek, dr hab. prof. UR Arkadiusz Luboń

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
1	15								1

1.2. Sposób realizacji zajęć**x zajęcia w formie tradycyjnej**

zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (zajęcia prowadzone są w formie zdalnej, jeśli wynika to z aktualnie obowiązujących przepisów).

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)

Zaliczenie z oceną

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Znajomość literatury i kultury polskiej i powszechnej na poziomie szkoły średniej lub studiów licencjackich.

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C ₁	Zapoznanie z definicjami i metodologią badań kultury i literatury popularnej.
C ₂	Zapoznanie z genealogią i genologią literatury popularnej.
C ₃	Zapoznanie ze współczesną dyskusją wokół statusu literatury i kultury popularnej.
C ₄	Ukazanie miejsca i roli literatury popularnej we współczesnej kulturze i jej relacji z innymi rodzajami sztuk.

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
EK_01	Student/ka ma uporządkowaną wiedzę z zakresu literatury popularnej.	K_Wo3, K_Wo6, K_Wo7, K_Wo8, K_Wo9
EK_02	Student/ka posiada umiejętność rozpoznawania gatunków przynależnych do tzw. literatury popularnej oraz potrafi analizować i interpretować różnorodne teksty z zakresu literatury popularnej.	K_U09
EK_03	Student/ka krytycznie ocenia poziom swojej wiedzy i jest ukierunkowany na jej poszerzenie.	K_K03

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
1. Definicja, charakterystyka i historia kultury i literatury popularnej. Stan badań.
2. Schematy fabularne i stylistyka literatury popularnej.
3. Gatunkowość literatury popularnej.
4. Literatura romansowa i erotyczna.
5. Popularne gatunki powieści historycznej (powieść awanturnicza, powieść "płaszczka i szpady", romans historyczny, historyczna „fantasy”).
6. Kryminał, thriller, powieść gangsterska.
7. Odmiany literatury science fiction – rozrywka, filozofia nauki, przewidywanie przyszłości.
8. Baśń, literatura fantastyczna i fantasy.
9. Od powieści grozy do horroru.
10. Literatura dla dzieci i młodzieży (powieść przygodowa, powieść dla dziewcząt, poezja dla dzieci).
11. Komiks – charakterystyka, gatunki, wybrani autorzy i dzieła (np. <i>Corto Maltese</i> Hugo Pratta, <i>Przygody Asterixa i Obelixa</i> Rene Gościnnego i Alberta Uderzo; <i>Smerfy</i> Peyo, <i>Thorgal</i> Grzegorza Rosińskiego, <i>Skąd się bierze woda sodowa / Antresolka profesora Nerwosolka</i> Tadeusza Baranowskiego, <i>Hellboy</i> Mike'a Mignoli, <i>V jak Vendetta</i> Alana Moore'a, <i>Maus</i> Arta Siegelmana i

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

inne).
12. Związki literatury popularnej z wysokoartystyczną –casus „arcydzieł” gatunku i ich mistrzów; zjawisko campu, „gry” z literaturą popularną w twórczości wybitnych pisarzy XIX–XXI wieku; twórczość humorystyczna i popularna wybitnych pisarzy współczesnych.
13. Związki literatury popularnej z innymi dziedzinami kultury i rodzajami sztuk popularnych: adaptacje filmowe, komiksowe, seriale telewizyjne, gry komputerowe itp., zjawisko „uniwersum”(„świata”) (np. <i>Gwiezdne wojny</i> George’a Lucasa, cykl o Wiedźminie Andrzeja Sapkowskiego, cykl o Śródziemiu J. R.R. Tolkiena, <i>Harry Potter</i> Joan Rowling, <i>Gra o tron</i> George’a S. Martina, cykl o HannibaluLecterze Thomasa Harrisa, uniwersum komiksowe Marvela).
14. Charakterystyka twórczości wybranych mistrzów literatury popularnej (np. Jane Austen, Alexandre’a Dumasa, Edgara Allana Poe’go, Stefana Grabińskiego, Jerzego Żuławskiego, Marii Rodziewiczówny, TadeuszaDołęgi-Mostowicza, Heleny Mniszkówny, Zofii Kossak-Szczuckiej, George’a Simenona, Agathy Christie, Stanisława Lema, Philipa K. Dicka, UrsuliLeGuin, Franka Herberta, Jacka Dukaja, J. R.R. Tolkiena, Andrzeja Sapkowskiego, George’a S. Martina, Stephena Kinga, Neila Gaimana, Joan Rowling, Elżbiety Cherezińskiej, Jacka Komudy, Anny Kańtoch, Joanny Chmielewskiej, Borisa Akunina, Marka Krajewskiego, Zygmunta Miłoszewskiego itd. – do wyboru przez prowadzących wykłady).
15. Charakterystyka wybranych arcydzieł gatunku: np. cyklu o Śródziemiu J.R.R. Tolkiena, <i>Dzienników gwiazdowych</i> , <i>Cyberiady</i> , <i>Opowieści o pilotcie Pirxie</i> Stanisława Lema, cykl o Ziemiomorzu Ursuli Le Guin, cyklu o Wiedźminie Andrzeja Sapkowskiego, cyklu o Eberhardzie Mocku i komisarzu Popielskim Marka Krajewskiego, <i>Amerykańscy bogowie</i> , <i>Nigdziebądź</i> lub <i>Gwiezdny pył</i> Neila Gaimana; <i>Bastion</i> , <i>Mroczna wieża</i> , <i>To</i> Stephena Kinga, <i>Diuna</i> Franka Herberta, <i>Pestka</i> Anki Kowalskiej itd.

B. Problematyka ćwiczeń audytoryjnych, konwersatoryjnych, laboratoryjnych, zajęć praktycznych

Treści merytoryczne

3.4 Metody dydaktyczne

Wykład z prezentacją multimedialną

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w., ćw., ...)
EK_01	projekt (praca pisemna na temat wybranego zagadnienia dotyczącego literatury popularnej, np. charakterystyka ulubionego gatunku / twórczości wybranego pisarza / jednego dzieła lub cyklu dzieł	w.
EK_02	projekt (praca pisemna na temat wybranego zagadnienia dotyczącego literatury popularnej, np. charak-	w.

	terystyka ulubionego gatunku / twórczości wybranego pisarza / jednego dzieła lub cyklu dzieł; obserwacja w trakcie zajęć	
EK_03	obserwacja w trakcie zajęć	w.

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Obecność na wykładach (potwierdzona listami obecności) oraz ocena z pracy pisemnej.

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzinna zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	15
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	2 (konsultacje)
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, zaliczenia, egzaminu, napisanie referatu itp.)	13
SUMA GODZIN	30
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	1

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

Wymiar godzinowy	nie dotyczy
Zasady i formy odbywania praktyk	nie dotyczy

7. LITERATURA

<p>Literatura podstawowa:</p> <p>Adamiec M., <i>Dzieło literackie w sieci: pomysły, hipotezy i interpretacje z pogranicza wiedzy o literaturze, kultury masowej i współczesnej technologii</i>, Gdańsk 2004.</p> <p>Baluch A., <i>Książka jest światem. O literaturze dla dzieci małych oraz dla dzieci starszych i nastolatków</i>, Kraków 2005.</p> <p>Birek W., <i>Komiks – estetyka i narracja. Poszukiwanie tożsamości medium w XXI wieku</i> [w:] tegoż, <i>Z teorii i praktyki komiksu. Propozycje i obserwacje</i>, Poznań 2014, s. 13-30.</p> <p>Burszta W.J., <i>Kultura popularna jako wspólnota uczuciowa</i>, „Kultura Popularna” 2002, nr 10.</p> <p>Cieślakowski J., <i>Wielka zabawa. Folklor dziecięcy, wyobrażenia dziecka, wiersze dla dzieci</i>, 1967.</p> <p>Eco U., <i>Superman w literaturze masowej: powieść popularna - między retoryką a ideologią</i>, Warszawa 1996.</p> <p>Chomiuk A., <i>Historie obok Historii. Odwołania do przeszłości w polskiej powieści popularnej ostatniego dwudziestolecia</i>, [w:] <i>Dwie dekady nowej (?) literatury 1989-2009</i>, pod red. S. Gaw-</p>

lińskiego i D.Siwor, Kraków 2011, s. 273-290.

Frąckiewicz D., *Kultura popularna w sztuce współczesnej. Doświadczenie, afirmacja i krytyka* [w:] Gemra A., *Od gotycyzmu do horroru. Wilkołak, wampir i Monstrum Frankensteina w wybranych utworach*, Wrocław 2008.

Gemra A., *Przedmowa* [w:] *Literatura i kultura popularna. Badania i metody*, pod red. A.Gemry, A. Mazurkiewicza, Wrocław 2014; (<https://www.ifp.uni.wroc.pl/data/files/pub-9419.pdf>).

Kłoskowska A., *Obraz kultury masowej* [w:] tejże, *Kultura masowa. Krytyka i obrona*, Warszawa 1980, s. 212-399.

Nowoczesność jako doświadczenie. Analizy kulturoznawcze, pod red. A. Zeidler-Janiszewskiej, R. Nycza, B. Gizy, Warszawa 2008, s. 177-186.

King S., *Danse macabre*, przeł. P. Ziemkiewicz, P. Braiter, Warszawa 2005.

Kolbuszewski J., *Od Pigalle po Kresy: krajobrazy literatury popularnej*, Wrocław 1994.

Lasić S., *Poetyka powieści kryminalnej: próba analizy strukturalnej*, Warszawa 1976.

Macdonald D., *Teoria kultury masowej* [w:] *Kultura masowa*, przeł. i oprac. C. Miłosz, Paryż 1959, s. 11-30; (<https://filspol.files.wordpress.com/2012/10/d-macdonald-teoria-kultury-masowej.pdf>)

Maciejewski M., *Zjawisko campu a polska kultura popularna*, „Problemy Humanistyki” 2009, nr 16, s. 207-224.

Majkowski T., *W cieniu białego drzewa. Powieść fantasy w XX wieku*, Kraków 2013.

Martuszevska A., *Architektonika literackiego romansu*, Gdańsk 2014.

Martuszevska A., „*Ta trzecia*”: *problemy literatury popularnej*, Gdańsk 1997.

Mazurkiewicz A., *Polska współczesna powieść historyczna i kultura popularna (prolegomena)*, „Czytanie Literatury. Łódzkie Studia Literaturoznawcze” 2016, nr 5, s. 13–35. <https://czasopisma.uni.lodz.pl/czytanieliteratury/article/view/1308/975>

Niewiadowski A., *Literatura fantastyczna nonaukowa*, Warszawa 1992.

Nowacki D., *Ścieżki dostępu. Popularna proza kobieca i krytyka*, „Tematy i Konteksty” 2015, nr 5.

Sapkowski A., *Rękopis znaleziony w smoczej jaskini. Kompendium wiedzy o literaturze fantasy*, Warszawa 2001.

Słownik literatury popularnej, pod red. T. Żabskiego, Wrocław 2006.

Słownik gatunków i rodzajów literackich, wyd. II, popr., pod red. G. Gazdy, Warszawa 2012.

Stasieńko J., *Aliens. Predator? Gry komputerowe a badania literackie*, Wrocław 2005.

Strinati D., *Wprowadzenie do kultury popularnej*, przeł. W.J. Burszta, Poznań 1998 (i następne wyd.).

Szeja J. Z. *Gry komputerowe – nowe zjawisko kultury współczesnej*, Kraków 2004.

Szytak J., *Komiks: świat przerysowany*, Gdańsk 1998.

Trębicki G., *Fantasy – ewolucja gatunku*, Kraków 2007.

Wydmuch M., *Gra ze strachem: fantastyka grozy*, Warszawa 1975.

Zgorzelski A., *Fantastyka, utopia, science fiction: ze studiów nad rozwojem gatunków*, Warszawa 1980.

Literatura uzupełniająca:

Barańczak S., *Odbiorca ubezwłasnowolniony. Teksty o kulturze masowej i popularnej*, wybór, red. posłowie A. Poprawa, Wrocław 2017.

Birek W., *Po co nam stylistyka komiksu* [w:] *Komiks i jego konteksty*, pod red. I. Kiec i M. Traczyka, Poznań 2014, s. 23-38.

Burszta W.J., Czubaj M., *Krwawa setka. 100 najważniejszych powieści kryminalnych*, Warszawa 2007.

Burszta W.J., Czubaj M., *Kryminalna odyseja oraz inne szkice o pisaniu i czytaniu*, 2017.

CAMPania, znaczenie campu we współczesnej kulturze, pod red. P. Oczko, Warszawa 2008.

Caillois R., *Powieść kryminalna, czyli jak intelekt opuszcza świat, aby oddać się li tylko grze...* [w:] tegoż, *Odpowiedzialność i styl: eseje*; wybór M. Żurowski; słowo wstępne J. Błoński; przeł. J. Błoński [i in.], Warszawa 1967, s. 167-209.

Chomiuk A., *Między słowem a przeszłością. Strategie dokumentarne w polskiej powieści historycznej ostatniego półwiecza*, Lublin 2009.

Czabanowska-Wróbel A., *[Ta dziwna] instytucja zwana literaturą dla dzieci. Historia literatury dla dzieci w perspektywie kulturowej*, „Teksty Drugie” 2013, nr 5; http://rcin.org.pl/Content/62253/WA248_79281_P-I-2524_czaban-instytucja_o.pdf.

Czubaj M., *Etnolog w Mieście Grzechu: powieść kryminalna jako świadectwo antropologiczne*, Gdańsk 2010.

Dunin J., *Papierowy bandyta. Książka kramarska i brukowa w Polsce*, Łódź 1974.

Erotyzm, groza, okrucieństwo – dominanty współczesnej kultury, pod red. M. Kamińskiej, A. Horowskiego, Poznań 2008.

Fantastyczność i cudowność. Wokół źródeł fantasy, pod red. T. Ratajczaka, B. Trochy, Zielona Góra 2009.

Fantasy jako dobra nowina, pod red. M. Mikołajczak, P. Urbaniaka, Wałbrzych 2005.

Gotycyzm i groza w kulturze, pod red. G. Gazdy, A. Izdebskiej, J. Płuciennika, Łódź 2003.

J. R.R. Tolkien - recepcja polska: studia i eseje, pod red. J. Z. Lichańskiego, Warszawa 1996.

Janion M., *Wampir. Biografia symboliczna*, Gdańsk 2008.

Jarzębski J., *Wszechświat Lema*, Kraków 2003.

Kowalski P., *(Nie)bezpieczne światy masowej wyobraźni: studia o literaturze i kulturze popularnej*, Opole 1996.

Kraska M., *Prosta sztuka zabijania: figury czytania kryminału*, Gdańsk 2013.

Kryminał. Między tradycją a nowatorstwem, pod red. M. Ruszczyńskiej [i in.], Zielona Góra 2016.

Krzan K., *Ekstaza w wersji pop: poszukiwania mistyczne w kulturze popularnej*, Warszawa 2008.

Lachman M., *Między (dez)aprobatą a inspiracją. O recepcji komiksu w kręgu (około) literackim* [w:] [w:] *Komiks i jego konteksty*, pod red. I. Kiec i M. Traczyka, Poznań 2014, s. 99-120.

Literatura kryminalna: na tropie motywów, pod red. A. Gemry, Kraków 2016.

Literatura popularna, t. 3: *Kryminał*, pod red. E. Bartos, K. Niesporek, Katowice 2019.

Luboń A., *Poetyka i ludologia: badania literackie a studia nad gramami*, „Tematy i Konteksty” 2013, nr 3 (8), s. 230-243.

Marecki Z., *Między bajkoromanssem a sagą. Problemy gatunkowe współczesnych „czytadeł” dla kobiet w Polsce* [w:] *Literatura na progu XXI wieku*, pod red. J. Chłosty-Zielonki, Z. Chojnowskiego, Olsztyn 2014.

Mrozik A., *Bridget Jones znad Wisły. (Re)konstrukcje kobiecości w polskiej literaturze popularnej po 1989 roku* [w:] tejże, *Akuszerki transformacji. Kobiety, literatura i władza w Polsce po 1989 roku*, Warszawa 2012.

„Nowa Dekada Krakowska” 2017, nr 1-2 (temat numeru: „Powieść historyczna dziś”, tam artykuły: P. Małochleb, *Zanikający gatunek?*; K. Uniłowski, *Historia jako parodia. Saga o Wiedźminie Andrzeja Sapkowskiego*; R. Ostaszewski, *Kryminalna wersja historii*; E. Kraskowska, *Powieść historyczna i jej kobiece bohaterki*; D. Nowacki, *Duma kobieca i narodowa. O dylogii Elżbiety Cherezińskiej*; Sz. P. Kukulak, *Historia alternatywna w polskiej fantastyce. Przypadki Jacka Dukaja i Jacka Piekary*; T.Z. Majkowski, *Całkowita dominacja. Nowoczesne gry historyczne i ich historiozofie*); <http://nowadekada.pl/wp-content/uploads/2018/04/Nowa-Dekada-Krakowska-2017-nr-1-2.pdf>

Oryginalnie/kryminalnie, pod red. P. Czaplńskiego, „Poznańskie Studia Polonistyczne. Sesja Literacka” 2008, t. XIV/XV.

Powieść historyczna dawniej i dziś, pod red. R. Stachury [i in.], Kraków 2007.

Pułka L., *Kultura mediów i jej spektakle na tle przemian komunikacji społecznej i literatury popularnej*, Wrocław 2004.

Rudolf E., *Świat istot fantastycznych we współczesnej literaturze popularnej*, Wałbrzych 2001.

szyłak J., *To ptak! To samolot! To ikonotekst! Książka – komiks – picturebook (medium czy media?)* [w:] *Komiks i jego konteksty*, pod red. I. Kiec i M. Traczyka, Poznań 2014, s. 7-22.

Trocha B., *Degradacja mitu w literaturze fantasy*, Zielona Góra 2009.

Ungeheuer-Gołąb A., *Tekst poetycki w edukacji estetycznej dziecka*, Rzeszów 2007.

Urbańska-Galanciak D., *Homo players: strategie odbioru gier komputerowych*, Warszawa 2008.

White H., *Proza historyczna*, pod red. E. Domańskiej, przeł. R. Borysławski [i in.], Kraków 2009.

Żmuda M., *Gry cyfrowe w kontekście medialnych granic literatury* [w:] *Dyskursy pogranicza. Wektory literatury*, pod red. J. Pasterskiej, Z. Ożoga, Rzeszów 2019, s. 468-478.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej